

DANTE ALIGYERIYNING IOHIY KOMEDIYA ASARINI TAHLILIIY O'RGANIB

Toshkent kimyo xalqaro universiteti

(Samarqand filiali)

English Education 323 gruh

Sayfiddinova Marjona Zafarjon qizi

@marjonasayfiddinova309@gmail.com

Ilmiy rahbar: Zubaydova Nilufar

Annotatsiya: Dante Aligyeriy (1265-yilda Florensiyada tug'ilgan) g'arbiy adabiyot va madaniyatning eng ta'sirli shaxslaridan biri sifatida tan olingan. Uning eng mashhur asari "Ilohiy Komediya" nafaqat italyan adabiyotini eng yuqoriga olib chiqdi, balki jahon san'ati va intellektual olamiga chuqur ta'sir ko'rsatdi. Ushbu maqolada Dantening hayoti, asosiy asarlari, ularning mavzulari va uning adabiy hamda madaniy merosi haqida bo'ladi.

Kalit so'zlar: Dante Aligyeriy, Ilohiy Komediya, Beatrice, italyan adabiyoti, Florensiya, jahannam, jannat, madaniy meros.

Dante Florensiyaning odiy zodagon oilasida tug'ilgan. O'sha davr Italiyasi siyosiy nizolar va dushmanliklar juda kop edi. Yoshligida u onasidan, keyinroq otasidan ayriladi, bu esa uning shakllanishiga juda katta ta'sir ko'rsatdi. Dante Gemma Donati ismli ayolga uylangan bo'ladi va uning umr bo'yi ilhom manbai Beatrice Portinari bo'lib otadi. Beatrice bilan yoshligida tanishgan Dante, uni "Ilohiy Komediya"da ramziy asarga aylantiradi

Asarlari va shaxsiy Asosiy G'oyalari

Dante o'zining ish faoliyati va ijodi bilan mashhur. Uning "Yangi Hayot" ("Vita Nuova") nomli birinchi asari Beatrice'ga bag'ishlangan. Ammo uning eng mashhur asari "Ilohiy Komediya" bo'lib, u uch qismdan iborat bolgan Ular: Jahannam, A'rof va Jannat. Ushbu bu asarda insonning ruhiy sayohati, gunoh va jazolarning mazmuni, najot va abadiy baxt haqida fikr yuritiladi. Dante diniy va falsafiy g'oyalari orqali o'z davridagi axloqiy va ijtimoiy muammolarga javob berishga uringan va bu unga erishgan Danteni hama qollab quvvatlagan.

Dantening asarlari faqat adabiyotda emas, balki san'at, musiqa va falsafada ham juda va sezilarli darajada katta ta'sir ko'rsatgan. U italyan tilini adabiyotning yuqorqi darajasiga olib chiqdi va klassik lotin tilidan uzoqlashishga yordam berdi va kopingina odamlar bu tildan foydalanmay qoyishdi. Unga qadar shoirlar odatda lotin tilida yozishgan bo'lsa, Dante xalq tilida yozib, adabiyotni xalq uchun yaqinroq qildi va juda mashxurlikga erishdi

Tanqidiy Talqinlar va ilmiy izlanishlari

Dantening ijodi, ayniqsa "Ilohiy Komediya", ilmiy tahlil va sharhlashning keng mashxur mavzusi bo'lib kelgan. Tanqidchilar uning allegorik tuzilmasi, falsafiy chuqurligi, siyosiy izohlari va ilohiy g'oyalari haqida ko'p o'rganishlar olib borishgan va Unga qarshi chiqishmoqci bolgan. Ba'zi olimlar ushbu dostonni siyosiy allegoriya sifatida talqin qilib va, Dantening cherkovdagi korrupsiya orqali axloqiy-siyosiy islohotga bo'lgan qarashlarini deb hisoblashadi. Boshqalar esa uni chuqur shaxsiy hikoya sifatida ko'rishadi. Dantening ruhiy sayohati va najot izlash jarayonini tasvirlashga uringan boladi

Falsafiy jihatlari ham katta e'tiborni jalb qilgan. Dantening antik falsafiy asarlari, xristian ilohiyoti va o'rta asr skolastikasini uyg'unlashtirishi murakkab intellektual asos yaratadi. Uning Aristotel mantiqi va tabiiy falsafani ilohiy g'oyalar bilan birlashtirishi falsafiy tahlil uchun boy maydon hisoblanadi.

Dante Aligyeriy asarlari o'zining universalligi va chuqur mazmuni bilan hamon dolzarbligini saqlab kelmoqda. U insoniyatning ichki dunyosini, qiyinchilik va umidlarini teran tasvirlagan. Uning ijodi nafaqat o'z davrida, balki bugungi kunda ham o'qishli va o'rganuvchi bo'lib qolmoqda. Dante Aligyeriy hayoti, asarlari va g'oyalari o'limidan keyingi asrlarda ham o'quvchilar va olimlar orasida dolzarb bo'lib kelmoqda. Uning "Ilohiy Komediya" asari inson ruhiyati, ilohiy adolat va ma'naviy yuksalish haqida chuqur izlanish namunasi sifatida g'arbiy adabiyotning eng buyuk asarlaridan biri bo'lib qolmoqda. Dante o'zining tilni innovatsion qo'llashi, murakkab allegorik tuzilmalari va turli intellektual an'analarni uyg'unlashtirishdagi mahorati bilan adabiyotda o'chmas iz qoldirdi. Dantening merosi faqat adabiy yutuqlarda emas, balki til, falsafa va madaniy tasavvurga bo'lgan ta'sirida ham namoyon bo'ladi. Uning oxirat tasvirlari jannat, jahannam va a'rof haqidagi g'arbiy qarashlarga shakl bergan. Uning siyosiy va axloqiy izohlari esa hali ham fikr va bahs-munozaralarni ilhomlantiradi. Dante asarlaridagi universal mavzular – sevgi, adolat, ixtiyor va inson ruhi – o'zining 14-asrdagi dolzarbligidan hech kam bo'lmagan holda, bugungi kunda ham muhim va qiziqarli bo'lib qolmoqda.

Foydalanilgan manbalar:

1. Dante Aligyeriy Ilohiy Komediya asaridan foydalanildi